

Boerenvete in het Oldambt

Kromzicht, nieuwe roman Oudeschansker Max Niematz

OUDESCHANS - Hij reisde de halve wereld over, reed auto's door de Sahara, werkt als leraar Engels, bracht drie dichtbundels op de markt, maar heeft zich vanaf 1991 volledig toegelegd op proza. Deze maand verscheen zijn nieuwste roman **Kromzicht**: auteur Max Niematz.

interview

Vreemd genoeg noemt de afwisselend in Oudeschans en Noord-Italië wonende wereldburger zich een onverbetterlijke huis-muis. Zijn eerste gedichten werden gepubliceerd in diverse tijdschriften, waarna Niematz in 1987 officieel debuteerde met 'De Bestijging van Popoque', twee jaar later gevolgd door 'Een wonder van Morpheus'. Zijn poëzieperiode werd afgesloten met de gedichtenbundel *Zielsvrienden* (1991). Niematz legde zich vervolgens volledig toe op proza. Als reden noemde hij dat poëzie een te introverte werking op hem had. Verder wilde hij graag meer sociale aspecten van zijn karakter aan bod laten komen, als humor, menselijkheid en -verachting en gevoel voor talent. De Schansker kwam er evenwel achter dat 'proza zo mogelijk nog hogere eisen stelt aan het denk-, voel- en in-zichzelf-afstijgvermogen dan poëzie, dat proza nog beklemmender is en zeker zo vervreemdend en consumptief werkt op de scheppende geest'.

Verhalenbundel

Nadat eerst het verhaal *Oom Ed* (later hertiteld als *Heraclites in de hel*) verscheen, zette Niematz met de verhalenbundel *Twee vreemden in een bootje* (1995) de eerste stap in de wereld van het proza. Dit boek stond dat jaar op de longlist van de Librisprijs en werd genomineerd voor de Debutantenprijs. Later verschenen *Eilandvrees* (1998), *Op de leegte* (1999) en *Tweemaal Flip & een borsalino* (2003). Hij kreeg in mei 2000 het Belcampo-stipendium van de Provincie Groningen. Bij dit stipendium hoorde een schrijfpdracht, waarvoor hij de novelle *De Kromzichter Fokveedagen* schreef. In de zomer van dat jaar acteerde hij in de internetfilm *Land in Zicht* van Jan Klug. Een jaar later, najaar 2001,

■ Auteur Max Niematz.
© Ronald Hoeben.

werd hij genomineerd voor de prestigieuze Rottend Staal Cultuur Award.

Kromzicht

Kromzicht gaat over de Oldambtster families Hensius en Tiedema, die er verschillende opvattingen op na houden als het gaat om fokken van koeien. Voor de één (Hensius) is fokken-in-het-ras heilig, terwijl de ander (Tiedema) meer ziet in het kruisen tussen meerdere rassen. Na het overlijden van zowel Hensius senior als Tiedema senior zetten hun zonen de excentrieke Lud Hensius en Berend Tiedema deze traditie voort. De families verschillen niet alleen over hoe een veebedrijf gerund moet worden, ook hoe moet worden omgegaan met het personeel. Bij Tiedema eten de knechten - als er al werk is - in de stal, bij Hensius aan tafel.

Lijnrecht

De families komen lijnrecht tegenover elkaar te staan. De vete zwelt aan als één van Tiedema's knechten, Moes, besluit om voor Hensius te gaan werken. Ook het winnen van de Kromzichter Fokveedagen met Driek de Eerste (Hensianus Dricus I), een inteeltstier, doet aan de verhoudingen tussen de twee vroegere schoolgenoten geen goed. En dan is er nog Klazien, het jonge nichtje van Ludo, die met Berend wilde trouwen, maar door Ludo zwanger wordt gemaakt. Als de veestal van Hensius later wordt getroffen door een virusziekte en de veestapel van Tiedema ook besmet dreigt te raken bereikt de vete een climax.

Max Niematz - *Kromzicht*, Uitgeverij Contact, Amsterdam/Antwerpen. ISBN 978-90-254-2565-4. Prijs 18,90 euro.

str.bl. 23-01-08

